

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol, Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 16. APRIL 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 15. • PREIS S. FR. 1.00.

Jednání o evropské bezpečnosti ve slepé uličce?

Sovětský svaz v poslední době přesunul ze svého území do Československa, Polska a východního Německa 1,200 tanků, většinou nového typu T-62. To znamená, že Sovětský svaz má dnes ve Střední Evropě 8,700 tanků; patří k výzbroji 16 obrněných sovětských divízi a 15 divízi sovětské motorizované pěchoty. Počítáme-li nejenom sovětské tanky, nýbrž tanky všech zemí Varšavského paktu ve střední a severní Evropě, je jich dnes dokromady 17,200. To je třikrát tolik, než co má v Evropě Severoatlantický obranný pakt. A zpráva z evropských zdrojů Severoatlantického paktu říká, že Sovětský svaz přesunuje ze svého území do střední Evropy také dvě další divíze pěchoty. To by znamenalo, že se počet sovětských divízi ve střední Evropě zvyšuje na 33.

Proč? Vzhledem k tomu, že pozemní síly Severoatlantického paktu v Evropě byly — jsou a v dohledné době nepochybně budou slabší, se jistě nedá hovořit o nějaké potřebě zvýšit obranyschopnost Varšavského paktu. Přitom nic nenavědčuje tomu, že by Sovětský svaz chystal útok na západní Evropu. Nebo tomu, že roste opozice či neklid a že třeba přitáhnout sovětský vojenský svérák, ve kterém vězí střevoevropské a východoevropské země. Důvod náhlého zvýšení sovětských vojenských sil ve Střední Evropě je třeba hledat jinde. A sice ve vyjednávání mezi Spojenými státy, které zastupují Severoatlantický pakt, a Sovětským svazem, který zastupuje Varšavský pakt, o vzájemném a vyváženém snížení vojenských sil v západní a východní Evropě.

Vyjednává se ve Vídni, už od 31. ledna, a podle všech náznaků zatím bezvýsledně. A to je stejně jen předběžné vyjednávání, v němž jde zatím o to, kdo se má účastnit podstatného vyjednávání. Je jasné, že s hlediska Moskvy by bylo výhodné, aby předtím, než začne podstatné vyjednávání,

měla ve střední Evropě co největší vojenskou sílu, aby bylo z čeho snižovat a nakonec stále ještě dost zbylo. A to je podle amerických odborníků důvod, proč Sovětský svaz přesunul do Střední Evropy těch 1,200 tanků a možná i dvě divíze pěchoty.

Fakt je, že Moskva si oboustranné a vyvážené snížení vojenských sil v západní a východní Evropě nijak zvlášť nepřejí. Ale Leonid Brežněv se zavázal začít o něm před koncem letošního ledna vyjednat — oplátkou za příslib Ameriky začít do 1. července vyjednat o celoevropské spolupráci a bezpečnosti; i toto vyjednávání se předběžně už rozběhlo v Helsinkách. A toto vyjednávání si Moskva zase velmi přeje, protože z něho má zveřejnit ne-li přímo formální či smluvní — pak alespoň faktický a všeobecně znávaný souhlas Západu se sovětskou velmocenskou koncepcí, že dnešní rozdělení Evropy je trvalé, že nikdo na Západě nebude usilovat o to, aby se nynější status quo v Evropě změnil.

Musí Moskva za ochotu západních velmocí účastnit se konference o celoevropské bezpečnosti a spolupráci zaplatit vlastní ochotou vyjednat o oboustranném a vyváženém snížení vojenských sil v západní a východní Evropě? Zatím, jak jsme řekli, jsou obě tyto věci spojeny; dohodlo se to na schůzce Leonida Brežněva s poradcem prezidenta Nixona Henrym Kissingerem vloni na podzim.

Ale západní pozorovatelé jsou přesvědčeni, že Moskva by chtěla spojovací článek mezi oběma otázkami přetnout a o každé vyjednat samostatně. A proto prý dělá obstrukce na poradách ve Vídni, kde se američtí vyjednatelé stále ještě nemohou dohodnout se sovětskými vyjednateli ani na tom, které země patří do východní a západní Evropy v intencích eventuálního oboustranného snížení vojenských sil.

Hanuš Hejtný, N. Y.

SLABO-SILNÁ STRANA

Ferdinand Peroutka

Přijel západní novinář do Prahy, nevíme na jak dlouho, a popsal, co viděl. Vypořoval, že lidé se tu žení a vdávají, a kdo má chatu, jezdí do ní na weekend. Po zimě přišlo jaro a je tepleji. Pražská radnice je ze čtrnáctého století. "Kamkoli se člověk v Praze obrátí, zdá se, že lidé tam jedí. Taxikář při jízdě si sahá do pytlíku s hroznými." Na ulici se prodávají horké párky. Lidé chodí do restaurací a jedí raději dobře než špatně. K jídlu pijí pivo. Dorty bývají se šlehanou smetanou. V zemi jsou auta, a lidé rádi jezdí autem. Kolom Prahy jsou vrchy a lesy. O weekendu lidé dělají v chatách jarní úklid. To je asi všechno, co novinář vypořoval. Lidé, jak se zdá, nemluví s ním o politice, nikdo se mu s ničím nesvěřil. Také se už dávno v zemi nikdo neupálil. Novinář dal své dojmy dohromady a napsal článek s titulem: "Politi-

ka roku 1968 je zapomenuta."

Nehledíc k tomuto reportérství — jaká je asi situace v zemi? Můžeme reportérovo pozorování ještě doplnit. Skoro nikdo se ochotně veřejnou opozicí nenabízí vláde jako oběť. Po desítkách trapné chudoby vláda poprvé nabízí více předmětů denní, snad už i sváteční potřeby, a lidé to přijímají, neřekají: Nechte si to. Napadá nás: proč by nepřijímali první splátku na velký starý dluh? Nechceme být demagogičtí, uvažujeme, jen co je pravděpodobné. Jestliže někdy — podle všech svědectví domácích a cizích — existovalo něco, co vycházelo z národní přirozenosti a do čeho národ vložil svou duši, bylo to tak zvané Pražské jaro. Je světově známo, jak skončilo. Potom — co se stalo? Přirozenost se ztratila, duše zabíhala a zhasla? Nastalo prázdno, jež lidé vyplňují jídlem a pitím? Nebo

se sžili, sblížili s vládou a přijali její myšlenky za své? Nebo existuje něco, o čem lidé nemluví s cizím reportérem se zápisníkem?

O přirozenosti národa jsme si jisti, že se nemění za čtyři roky, jako žádná jiná přirozenost ne. A musíme pohledět na vládní myšlenky a uvážit, je-li pravděpodobno, že by je obyvatelstvo pojednou přijalo za své, ačkoli se právě proti nim nedávno vzbouřilo. Nelze vytýkat nynější vládě, že své myšlenky nevyjadřuje jasně. Naopak. pan Bilák, pan Švestka, pan Indra, pan Kempný — vel-

(Pokrač. na str. 3)

DÍKY ZA DODRŽENÉ SLOVO

President Thieu se na cestě ze Saigonu do Los Angeles zastavil na Honolulu a tam natočil na televizní pás krátký projev díky americkému lidu za jeho — citujeme "vrcholnou a nezištnou pomoc . . . Padesát tisíc Američanů dalo nejvyšší obětí svých životů a další byli zranění a trpěli v zajetí v krutých podmínkách proto, aby Amerika dodržela slovo — které dala malému národu" — pravil mimo jiné president Thieu. "Drazí američtí přátelé, děkuji vám."

EMIGRUJÍ BEZ DANĚ

Sovětské úřady oznámily pěti sovětským občanům židovské národnosti, že se mohou vystěhovat do Izraele, a že nemusí zaplatit daň na úhradu vysokoškolského vzdělání. Až dosud od nich úřady žádaly částky ve výši čtyř až čtrnáct tisíc rublů. Blahovolenější postup sovětských úřadů souvisí s nedávnou návštěvou amerického ministra financí Shultze v Moskvě. Shultz dal sovětským vůdcům na srozuměnou, že americký Kongres by sotva schválil návrh, aby byly Sovětskému svazu poskytnuty obchodní preference, kdyby sovětská vláda emigrační poplatky nezrušila, nebo je alespoň nesnížila.

Propaganda a skutečnost

V Číně se jako hračka pro děti prodává skládačka, která se jmenuje "Malý hrdina ve Vietnamu" a na jejímž obrazu, když se složí s jednotlivých částíček, jsou výjevy, jež znázorňují porážku Američanů na bojišti ve Vietnamu, a dále je tu vytištěno heslo "Americký imperialismus a všichni reakcionáři jsou tygři z papíru."

Ale tato hračka, i jiné protiamerické hračky, se v Číně prodávají už jen mimo hlavní město: v Pekingu byly právě z trhu staženy. A stažení protiamerických hraček je jedním z celé řady kroků, které pekingská vláda podniká — podle slov jednoho diplomata proto, aby připravila čínský lid na novou éru čínsko-amerických styků a konkrétně nyní na příchod americké mise do Pekingu. Za měsíc tam senior amerických diplomatů, velvyslanec David Bruce, otevře také americký úřad pro styk a spojení. Peking jmenoval do če-

la čínského úřadu pro styk a spojení ve Washingtonu rovněž diplomatického seniora, Hung Chena, důvěrníka Čou En laje. Někteří představitelé amerického průmyslu organizují jakousi americko-čínskou obchodní komoru a tak podobně. Americká veřejnost věnuje pozornost i drobným zprávám drobného významu — jako právě o onom stažení protiamerických hraček z pekingských obchodů. Nebo o tom, že v Pekingu stále ještě visí plakáty a v biogramech před filmem stále ještě běží žurnály zachycující jednání — ocitujeme název — "jak předseda Mao Ce Tung přijímá doktora Kissingera v audienci", — to bylo v únoru — jednak zájezd čínských ping-pongistů do Ameriky. Podle toho všeho mohou Američané usuzovat, že nejenom ve vládních kruzích v Pekingu, nýbrž i ve veřejnosti se podnikají zaměrné kroky k tomu, aby pohaslo donedávna protiamerické zapálení.

O ČESKOSLOVENSKU

Nový ministr vnitra

Po Radko Kaskovi, který zahynul při leteckém neštěstí v Polsku, byl jmenován novým čs. ministrem vnitra Jaromír Obzina, 44-letý funkcionář KSČ. Od roku 1947 pracoval v různých stranických funkcích v Chrudimi, v Poličce a v Pardubicích. Po absolvování sovětské stranické školy přešel na ústřední sekretariát do Prahy, kde byl naposledy vedoucím oddělení školství a vědy.

České sklo v Rusku

Výstava československého skla se pořádá s velkým úspěchem v Leningradě. Jsou na ní promítány i dva filmy o československém sklářství. Jeden byl natočen ve spolupráci s Japonskem a druhý, sklo a květiny, s holandskou společností pěstitelů tulipánů. Sovětský svaz je největším importérem československého skla, které, kdyby mohlo být v dostatečném množství prodáváno na západ, za tvrdé valuty, přineslo by československému národnímu hospodářství podstatnou podporu. Totéž ostatně platí také o bižuterii, pivu a spoustě dalších tradičních československých produktech.

Jarní ceníky

Čs. cenový úřad snížil od 1. dubna ceny některých výrobků z umělých vláken: prádla, punčoch, punčochových kalhot, záclon a plastických zimních holinek. Jde na první pohled o výprodej, i když je třeba si uvědomit, že výrobky z umělých hmot stojí stále v ČSSR nepoměrně víc než na Západě. V platnost vstoupil také "ceník jednotných cen přechodného ubytování", který platí jak pro bydlení ve veřejných zařízeních, tak v soukromí.

Přijímání do strany

Ústřední kontrolní a revizní komise KSČ oznámila, že od XIV. sjezd bylo do strany přijato 80.000 kandidátů členství, většinou mladých lidí. Komise naznačuje, že by se při přijímání mělo zlepšit procento mladých dělníků a že by se ho měly zúčastnit všechny organizace. Komise znovu apelovala na diferencovaný přístup k vyloučeným a vyškrtnutým členům z prověrek minulých let. Při znovuposuzování prý musí být rozhodující "skutečná činnost a postoje včetně sebekritického přístupu k chybám".

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Změna u prezidenta

Krátce po svém znovuzvolení prezidentem odvolal Ludvík Svoboda generál-poručíka Jaromíra Machače z funkce náčelníka vojenské kanceláře prezidenta republiky a jmenuje do ní generál-poručíka Vlastislava Reichla. Machač má být pověřen jinými úkoly.

Polovina bot do SSSR

Na podnikové konferenci gottwaldovského Svitlu bylo konstatováno, že každý druhý vyrobený pár obuvi jde do ciziny; z exportovaného množství je celá polovina určena pro SSSR. Podle slov podnikového mluvčího omezují tyto náročné vývozní úkoly možnosti při uspokojování vnitřního trhu. Spotřebitelé kritizují hlavně málo pestrý sortiment výrobků a silné pokulhávání za světovou módou i kvalitou.

Odzvoněno trolejbusům

Tečkou za trolejbusovou dopravou v Praze bylo v těchto dnech odvezení posledních veteránů-trolejbusů na šrotiště. Jen šest si jich odvezli soukromní zájemci — kteří je použijí k rekreačním účelům. Také ve městech, kde trolejbusy dosud jezdí, se blíží jejich poslední hodiny. Některé organizace tam projeví zájem jen o drobné součástky. Trolejbusy i tam skončí převážně ve šrotu.

Smetanovo divadlo hraje

Představením S m e t a n o v y "Prodané nevěsty" byl znovuzahájen provoz v pražském Smetanově divadle (blízko Národního muzea), které se v posledních letech přestavovalo. Bylo instalováno nové technické zařízení včetně 12-tunových kovových opon, která je stylizována jako smetanovská partitura. Letos 1. července bude na několik let uzavřeno kvůli přestavbě Národní divadlo a Smetanovo divadlo po tu dobu převezme úlohu první pražské scény.

O pohraničních tocích

Ve Vídni proběhlo čs.-rakouské jednání o pohraničních vodních tocích. Jde o úpravu vzájemné pomoci při hledání utonulých a spolupráci při vyšetřování kriminálních případů.

DOKLAD O "SERIOZNOSTI"

V Moskvě byla uspořádána celostátní konference stranických tajemníků a politických důstojníků rudé armády. Naposled se taková konference konala před 13 lety a pro stranické vedení pokládalo za nutné právě nyní politruky opět svolat, prozradil šéf politického oddělení armády generál Jepišev. Ve svém projevu k dvěma a půl tisícům účastníků naznačil, že zahraničně-politická aktivita sovětské vlády — účast na mezinárodních konferencích a rozhovory se západními státníky — vyvolávají mezi vojáky dojem, že mezinárodně-politické napjetí ochabuje a že už je proto možno v ideologické práci ustát. A to prý je mylný dojem. Je prý nadále zapotřebí příslušníky armády ideologicky zocelovat a upozorňovat je na agresivní praktiky imperialistů. Celý svět prý zůstává nadále arénou sociálních bojů — nesmiřitelných bojů mezi socialismem a kapitalismem. Orgány strany a politické orgány armády prý mají zvýšit bdělost a pohotovost při potírání buržoasní a revisionistické ideologie.

Podobně vyznělo též poselství, které zaslal konferenci stranický šéf Brežněv, a které přečetl vrchní ideolog S. S. Brežněv apeloval na příslušníky armády, aby nezapomínali, že je jejich svatou povinností hájit výdobytky socialismu. I když se politická atmosféra ve světě poněkud zlepšila, nemají prý pouštět ze zřetele agresivní kapitalistické síly, které se snaží politické uvolňování brzdít a závody ve zbrojení stupňovat. Aby vojáci nebrali současnou politickou situaci na lehkou váhu, je prý nutno politickou práci ve všech armádních složkách zaktivizovat.

Brežněvův apel k armádě patrně souvisí s jeho chystaným zájezdem do Washing-

Kolaboranti na výletě

Takzvaným letadlem talentů odletělo z Prahy do Moskvy 68 výherců literární soutěže Sovětský svaz našima očima. K padesátiletému výročí SSSR ji uspořádal výbor sekce pro novinářství Slovenského literárního fondu společně s redakcí Pravdy, Slovenskou odborovou radou a ÚV Svazu slovenské mládeže.

tonu a Bonnu. Chtěl rozhovory s politickými představiteli vedoucích kapitalistických zemí (Spojených států a Německé spolkové republiky) nějak omluvit a dát ručodarměcům na srozuměnou, že i když z taktických a hospodářských důvodů projevuje ochotu k různým koncesím, zůstává nadále vůči kapitalistickým zemím naprosto pevný.

Jedním z takových taktických manévru motivovaných hospodářskými aspekty je bezpochyby tolerantější postoj vůči sovětským občanům židovského původu — kteří se chtějí vystěhovat do Izraele. Zákon, který stanoví, že každý vystěhovalec musí uhradit výlohy, vynaložené na jeho vysokoškolské vzdělání a odborný výcvik, přestávají sovětské úřady před několika dny uplatňovat. V uplynulých dnech dostalo povolení ze země odejít, bez zaplacení vystěhovecké daně, nej-

méně 45 Židů a podle dosud nepotvrzených pověstí bude jich mocí v dohledné době vyemigrovat několik tisíc. A to především ti, kteří mají v cizině blízké příbuzné.

Kdyby sovětské úřady s vybíráním vystěhovecké daně neustaly, daly by to americké politické kruhy Brežněvovi při jeho návštěvě v Americe pocítit a hodně by utrpěly též hospodářské zájmy Sovětského svazu. Někteří američtí senátoři totiž doporučili, aby Spojené státy neposkytovaly obchodní preference žádné zemi, která vystěhoveckou daň vybírá. A sovětské vládě na obchodních preferencích a na amerických úvěrech hodně záleží.

Důležité ovšem je, zdali se sovětská vláda vystěhoveckých poplatků už natrvalo vzdala. Příslušný zákon nebyl totiž formálně zrušen a kremleští vůdci se k ničemu nezavázali.

JINÝ ÚKOL ČS. TELEVIZE

Československá televize uvádí nový program. Přední osobností z vedení strany a státu pravidelně — ale nejméně jednou týdně — vystupují v pořadu, v němž odpovídají na otázky novinářů i zástupců veřejnosti. Dotazy jsou bezprostřední a necenzurované. Jak to, že jste říkali před deseti lety ono, před 5-ti ono a dnes zase cosi zcela jiného? Proč nemůže vyjít ta či ona kniha? Do kterých zemí a v jakém množství vyvážíme zbraně? Kolik za ně dostáváme? Co je skutečným, konkrétním námětem současných rozhovorů na Kubě? Takových otázek by mohlo být několik tisíc, všechny by mohly být zajímavé, ale co je důležité především — veřejnost má právo znát odpověď.

Nikoli, nenechte se mýlit, zabloudili jsme do oblasti fantazie, neboť československá televize ani jiný sdělovací prostředek podobný program bchužel nechystá. Patří k nepsanému i k psanému zvyku, že řadě mužů, kteří vládnou v Československu se nekladou otázky, na které oni nehodlají odpovídat. Rozhovory s vedoucími představiteli se řídí trapným protokolem, v němž se ustrašený žurnalista zeptá příslušného vysokého soudruha na jeho pocity a vysoký soudruh rozjařeně odvěti, že byly ra-

dstné, a že se přesvědčil právě o tom, co si vždy přesešně myslel.

Když dnešní ústřední ředitel televize ještě přednášel na novinářské fakultě, stěžoval si, že u nás vlastně neexistuje forma rozhovoru, při níž tazatelé i odpovídající jsou partnery. Vystoupil také v televizi, aby popřál soudruhům Husákoví, Bílákovi a Korčákovi šťastný let na Kubu. Nenapadlo ho se jich zeptat, proč tam vlastně cestují.

Bud'me spravedliví, mnozí ti dnešní nedotknutelní mají

**NA LEPŠÍ
K VAŠATOVÍ**

pokud jde o veřejné mínění ty nejhorší zkušenosti z roku 1968, kdy přece jen museli tu a tam nějakou tu nepříjemnou otázku odpovědět. Přilíši se jim to nedařilo. Mají to dnes zase jednodušší. Tam postaví sochu Gottwaldovi, tam zase Clementisovi. Tu popravčímu, tu jeho oběti a hezky si tleskají do taktu na počest nerozborné jednoty. Co to vlastně vytýkají chudákovi Franzí Kaskovi, jehož smysl pro nesmyslnost daleko překonali?

**ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU?
ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?**

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodné místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,
Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovním složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i čekem nebo money order.

Jméno:
Adresa:

Slabo-silná strana . . .

(Dokončení se str. 1)

ká to jména a hlavní autority v nynější epoše národních dějin — je mnohokrát vyjádřili se vši potřebnou jasností. Soubor těchto myšlenek byl už dávno nazván marx-leninismem. Na příklad pan Švestka velmi přehledně shrnul pro československé občany marx-leninistické zásady a nazval to "poučením". Zásady jsou tyto: 1) ve státě vládne, bude vládnout diktatura komunistické strany; 2) stát je nástroj diktatury dělnictva, za dělnictvo mluví a ve všech případech vystupuje komunistická strana; 3) vše musí být posuzováno třídně; 4) marx-leninismus se "uplatňuje všemi nástroji masového působení"; to jest, všechny noviny, časopisy, knihy, rozhlasové a televizní stanice patří marx-leninistům; 5) socialismus je jen jeden — takový, jaký existuje v Sovětském svazu; 6) proletářský internacionálníismus také je jen jeden, zase takový, jaký existuje v Sovětském svazu. Tento internacionalismus znamená, že všechno řídí, určuje, nakazuje a zakazuje Sovětský svaz.

Poněvadž vláda je naprosto neústupná v tomto způsobu myšlení, je zřejmo, že obyvatelstvo jen tenkrát by se sžilo, sblížilo s vládou, kdyby přijalo tyto myšlenky a osvojilo si je. Jestliže se tak

nestane, bude mezi vládou a obyvatelstvem velká mezera, která musí být něčím vyplněna. Čím? Jestliže vláda nevládne na základě souhlasu, musí vládnout násilím.

Myslíme, že to byl zase pan Švestka, kdo řekl: "Někteří mladí lidé by do nejdelšího stáří nepřestali být pouhými diváky a kritiky společenské. Jeho vývoje, pokud by do tohoto vývoje nebyli vtaženi. Už jsou vtažováni, nový Svaz mládeže byl ustaven. Ani spisovatelé nemají zůstat pouhými diváky a pozorovateli. Už jsou vtažováni, nový Svaz spisovatelů byl ustaven. Je snadno vysvětlit marx-leninismus těm, kdo jej milují, protože jim dává kariéry a moc. Obtížnější je vysvětlit jej těm, kdo jsou jim ohrožováni, jímž marx-leninismus mnoho bere, kdo v jeho jménu jsou prohlašováni za třídně méněcenné, kdo jim byli nebo jsou nemilostivě pronásledováni. Také těm, kdo až do této doby měli jiné myšlenky, jichž je na světě spousta. Čili, je obtížno uspokojivě vysvětlit marx-leninismus většině národa, která se odhaduje na devadesát procent. Některí praví: pětadesát. Pan Husák, formálně první postava v zemi, to cítí a jde na to jinak. Dal si velký úkol — vpravit do marx-leninismu vprostřed, dát mu lidový tón, oblék jej nějakým růžovějším

oparem. Jak on to vidí, je zbytečno mluvit ponuře a připravovat si obtíže tím, že se stále a stále přísně opakuje, "co marx-leninismus skutečně a přesně je. Tu, myslí pan Husák, je na místě nějaká diverse, pozornost má být nějak odvedena. Nedávno mu bylo šedesát let, oslavovalo se to, a hlasatel pražského rozhlasu ho představil: "Je vždy připravený odpovědět, rozesmát společnost. To si myslí, že je velmi důležité a nesmírně cenné a slibné do budoucnosti." Připouštíme, že pan Husák není odpověden za tento svůj portrét. Nynější chabá posádka v rozhlase nepřišla tam z jeho ani z nikoho jiného předem pojatého úmyslu, neboť, kdo by něco takového mohl sestavit z rozumu? Přišla tam z trapných nesnází politického směru — když jedné chvíle shledal, že všechny novinářské talenty v zemi jsou proti němu, a nevěděl si jiné rady než je rozehnat a umlčet. Ale přece, ač nejneumělejšími slovy a na nejnižší intelektuální úrovni, rozhlasový hlasatel celkem správně vystihl páně Husákovu ideu. Idea je tato: jestliže člověk, který stojí v čele marx-leninismu, netváří se permanentně zamračeně, nýbrž tu a tam zažertuje, "rozesměje společnost", pak obměkčí, zakryje to ostré hrany marx-leninismu. Lidé se s touto naukou snad smíří, jestliže jim příležitostně bude servírováno také trochu bodrosti. Máme dojem, že v pozadí páně Husákově myslí vězí myšlenka, že snad, snad přece bude možno udělat z marx-leninismu lidové, národní hnutí. Myslíme, že to se z marx-leninismu nedá udělat. Řekli jsme, že budeme hledat, co je pravděpodobné. Vysoce pravděpodobné se nám zdá, že je možno vynutit, aby Češi a Slováci mlčeli — jestliže se jim recitují marx-leninistické poučky, ale že více z nich vynutit není možno.

Dále považujeme za vysoce nepravděpodobné, že by si komunistická strana byla vysloužila v očích lidí nárok na trvalou vedoucí roli, již jí marx-leninismus dává. Podle vlastních doznání, podle Chruščova a 20. sjezdu sovětské komunistické strany, historie této strany byla vtroubena omyly, proviněními, skandály a zločiny. Svrchovaná autorita strany, byla-li, byla v myslích lidí neopravitelně ztracena za stalinismu. Strana se mýlí, jestliže věří, že její historie může být zapomenuta. Hájí se obyčejně chabě: stalinismus byl, ale strana prý nějakým neznámým způsobem nebyla za něj odpovědná. Strana prý na chvíli podlehla něčemu, co není pravý komunismus. Kde tedy, v kterém útulku se v té době skrýval pravý komunismus? Stalinismus byl

tehdy jediný komunismus — který existoval. Účastnila se ho, v Rusku jako v Československu, celá komunistická strana, každý den mu slibovala přímo hysterickou věrnost a trestala za vzpouru proti straně ty, kteří se nechťeli účastnit, nebo o kterých se to zdálo. Jestliže strana nemá být posuzována podle svých činů, podle čeho má být? Na to je odpověď veřejně nevyslovená, ale komunisté dělají všechno, aby lidé ji tušili: vůbec nás neposuzujte, to není vaše věc. Stalinová perioda splodila strukturu trvalého nesouhlasu a oposice. Lidé si nedají nic namluvit. Cítí, že mají být věčně, od kolébky do hrobu, vedeni stranou, která je schopna největších omylů — nejhorších senačních chyb.

To působí cizotu mezi vládou a obyvatelstvem. Tak bylo před Pražským jarem a tak zůstalo po něm.

Dejme tomu, že za stalinismu sovětská komunistická strana a všechny ostatní komunistické strany bez své vůle čemusí podlehly, čímsi byly uchváteny a unášeny. Tu je nejdříve na snadě myšlenka: jaký to nejistý, podléhající vůdce! Ale je i otázka: bylo to naposledy? Po roce 1968 československá komunistická strana, ta, která zbyla, analysovala jeho příčiny a průběh a vydala o tom několik dlouhých zpráv. Jejich společný tón je: strana byla uchvátena a unášena jakýmsi nelegalizovanými živly — které však nějak nabyly velké moci. Jejich názory pronikly do strany, společnosti a do hlavních mocenských orgánů. Jeden z vykladačů, pan Švestka, pravil: tyto živ-

ly, jakási koalice, "velmi rychle, řekl bych otrně rychle, plně ovládla všechny sdělovací prostředky." Jiný vykladač, pan Hájek, rovněž podal obraz toho, co bylo, otrně rychleho podlehnutí. Psal: určité živly, hlavně inteligence, pronikly do čela společnosti a strany: "v té době v českých zemích neexistovala jakákoli ideová protiváha tohoto vlivu"; "z tohoto vlivu se nemohl a neodvažoval vymknout dokonce ani tisk bezprostředně vydaný stranou", čímž pan Hájek miní ústřední orgán strany. Rudé Právo: "vedení strany se postupně zbavilo možnosti vytvářet energickou protiváhu"; "tvářilo se, jakoby se to strany celkem netýkalo"; ani dělníky se nepodařilo zmobilizovat; "čestné živly" ve straně "neuměly v průběhu událostí aktivizovat velikou sílu, která za nimi bezvýhradně stála".

To je celkem dobře popsáno. Ale schází odpověď na otázku: proč tomu tak bylo? Proč "vedení strany" a "čestné živly", pan Švestka a pan Hájek, byly proti čemusi bezmocní? Proč žádná ideová protiváha neexistovala? Proč strana zároveň vedoucí a podléhající?

Budeme se příště zabývat tím, proč tomu tak bylo.

Popper v N. Y. - nezapomeňte!

Ve Slovenské Sokolovně, 23-35 Broadway, Astoria, v pátek, 27. dubna 1973 v 8 hod. večer — vstup volný.

Loučení, loučení . . .

Už tedy i pražské zpravodajství zaznamenalo nadcházející odjezd sovětského velvyslance Štěpána Vasiljeviče Červoněnka z Československa. Pobyl v Praze ve své funkci bezmála osm let. A je možno povědět, že až jednou historici vynesou navenek a zpracují prameny této závažné éry — od jara 1965, bude v této retrospektivě jméno Červoněnkovo figurovat v míře, přesahuje běžnou úlohu diplomata v cizí spojenecké zemi. Mnoho zahraničních novin, i takových, které si obvykle ukládají značnou dávku opatrné zdrženlivosti, spojuje zprávu o Červoněnkově odchodu z Prahy s poukazem na roli inspirátora, jež se mu přisuzuje v souvislosti s okupací Československa zeměmi Varšavské smlouvy.

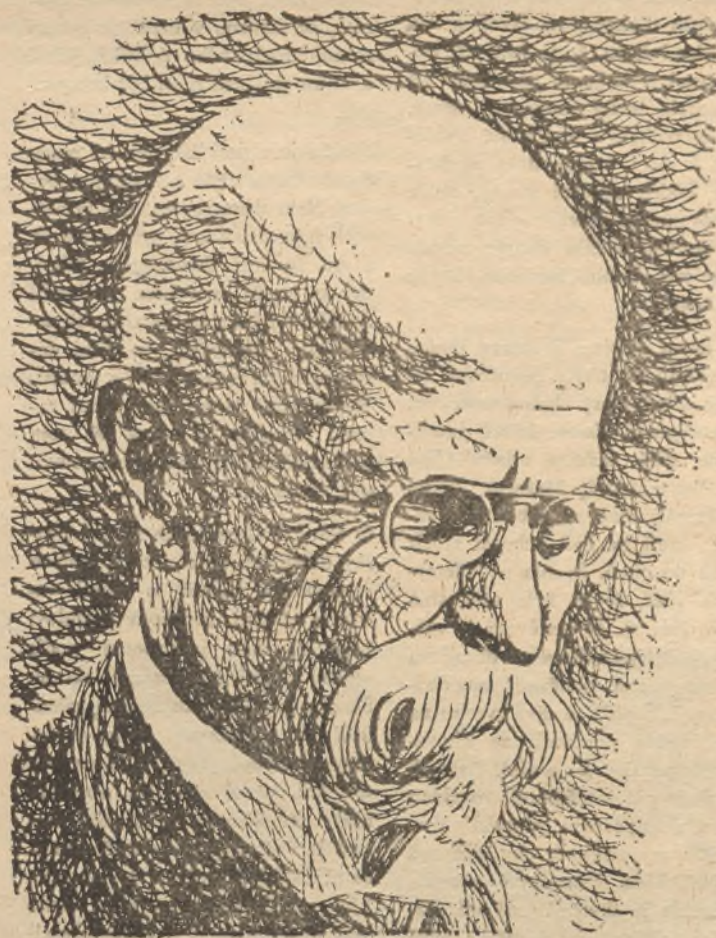
V obsáhlém knižním materiálu, uveřejněném v zahraničí o sovětské intervenci v Československu lze se dočíst o tom, že se Červoněnko, společně s Indrou pokoušel na Hradě přesvědčit presidenta Svobodu o potřebě jmenovat novou vládu a zabránit tak prý ještě horšímu než to, co se stalo. Svoboda, tehdy ještě pevný, podle těchto informací odmítl o něčem ta-

kovém jednat — kandidát Indra byl po ruce — a delegaci vykázal.

I ve zmíněných už textech v československém tisku ze srpna 1968 jsou odkazy na informace o tom, že Červoněnko a jeho aparát ještě i po lednu 1968 udržovali kontakty se svrženým šéfem KSČ Antonínem Novotným. Právě tak jako generální konzulát Sovětského svazu paktoval s Bacilkem ještě i po jeho pádu.

Po obsazení Československa Červoněnkova aktivita rostla — anebo aspoň byla ještě podstatně viditelnější. Jezdil po celé republice a jeho počínání si v ničem nezadalo s počínáním gubernátora. Přijímal jednotlivé resortní ministry spravedlnosti, kultury a jiné a jeho agilnost se zřejmě zdaleka nevyčerpávala jen zásahy na nejvyšší rovině. Staral se o kdecu. Luděk Pachman v interview s News Weekem mluvil dokonce o tom, že po Červoněnkově iniciativě byl vyloučen z Československého svazu šachistů.

V analýzách sovětské politické scény figuruje Červoněnko zpravidla na straně stoupenců ostrého ideologického kursu; jeho kariéře to zatím na závalu nebylo . . .

"... a budu se na vás dívat jak si vedete." T. G. M. Tato slova jsou pod portrétem T. G. Masaryka, který pro milovníky tohoto velkého československého státníka vyrobil ARTEX. Obraz je tištěn na textilu ručním tiskem, velikost 24" X 14". Cena jednoho kusu je \$7,50 včetně poštovného. Pro Canada 8,00. Zájemci, pošlete objednávku s příslušným obnosem na adresu ARTEX 75, Charles street Waltham Mass. 02154.

Sto let od narození A. Švehly

Letos 15. dubna uplyne sto let od narození jednoho z největších československých státníků a politiků, Antonína Švehly, předsedy agrární strany a dlouletého předsedy československé vlády.

Článek, který nyní budete číst je z pera opravdu nepovolanějšího. Jeho autorem je Ferdinand Peroutka. Byl napsán v temné době v prosinci 1938, za takzvané druhé republiky, jejíž politika byla již pod zřetelným vlivem Němců. V té době vyskytly se také na české straně lidé, kteří chtěli z této konjunktury žít, a začali hanobit všechno, co v Československé republice bylo. Ferdinand Peroutka otiskl tehdy v Přítomnosti starý článek, který napsal o Švehlovi v roce 1926 a předal k němu krátký úvod, ve kterém vysvětluje, proč onen článek o Švehlovi znovu otiskuje.

I.

Pět let po jeho smrti — a zase bychom potřebovali vlády takového budovatelského typu, jaký byl on. Titul budovatele státu u nás nikomu nepatří tak plným právem. Jiní se dostali více dopředu a více se ověřili samostatně při osvožování akcí. Jakmile však byl ustaven samostatný stát, Švehlova magnetická vůle zvolna se posunovala na místo první. At' se o tom nikdo neklame: o podobě našeho politického života rozhodovala více vůle Švehlova než i Masarykova. Štěstí pro minulost, že byl rozumnému budovatelskému úkolu oddán všemi silami své duše.

Příznám, že mne v poslední době provází jeden ostych: abychom nemohli být řečeno, že v jiných poměrech jinak píšící, že vyměňují své bývalé úsudky o osobách a věcech za úsudky teď' prospěšnější. Jen proto naleznou zde nyní čtenáři dosti často citáty z minulých let. Použiji také nyní tohoto způsobu, aby někdo nebyl zbytečně v pokušení vytýkat přízřivost. Ostatně čtenář o nic nepřijde, ani nebude zbytečně zdržován. Úvodem k tomu, co chcí říci, musil bych tak jako tak zapsat charakteristiku stejného obsahu, jako před dvacíti lety. Necht' zde tedy stojí ve starých slovech. Roku 1926 napsal jsem do Přítomnosti pod titulem Mlčelivý státník:

Jedna osobnost mezi námi čím dále tím zřetelněji přerůstá své okolí. Leckteří jiní: mezi roku 1918 lepší šance než oni; zejména byli veřejně známější a měli pro sebe více veřejné přichylnosti než muž, o němž budeme mluvit. Vždyť Kramář se již téměř oblékal do řizy otce národa, když Švehla byl ještě jen jedním politikem z mnohých.

Antonín Švehla je muž, v jehož rukou je dnes srovnatelně nejvíce skutečné moci. Přesně řečeno, i více skutečné moci než v rukou Masarykových. Lidé s tak zvaným duchovním názorem: na život a na politiku říknou, že to ještě nic neznamená a že je to nezajímavé. To je docela hezký soukromý názor, ale do politiky s ním nelze vstoupit. Vzhledem k moci, kterou dnes představuje vůdce agrární strany, může se stát mnoho dobrého v tomto státě, bude-li Švehla dobrý; mohl by se stát mnoho špatného, kdyby byl špatný.

Za jistou slabinu Švehlovy posice ve veřejnosti třeba považovat citelný chlad, který vládne mezi ním a inteligencí. Konec konců inteligence dělá veřejné mínění. Jiní političtí vůdci, Masaryk, Beneš i Kramář, mají za sebou intelektuály, kteří by byli ochotni skočit za ně do ohně. Švehla ne. Nemysleme však, že to byla nešťastná láska. Zdá se, že nedůvěra je vzájemná. Intelektuálové se dívají na Švehlu svrchu, poněvadž zanedbávají teorii. Švehla se dívá svrchu na intelektuály, poněvadž se chová jako velkopanský k praktikům. Sejde-li se někde pět inteligentů, rozejdou se se skálopevným přesvědčením, že jsou samozřejmě chytřejší než Švehla. Běda, často bývá pravda, že Švehla je chytřejší než oni. Základní chybou intelektuálů bývá spravedlivé domnění, že provozovat politiku je tak jednoduché zaměstnání a řídit se týmiž zákony jako psát článek o politice. Oni mají co dělat s papírem, což je materiál trpělivý. Švehla musí dělat politiku s lidmi a prostředkovat mezi zájmy: to je materiál mnohem bujnější a nesnadnější k

ovládání. Je celkem snadno napsat nějakou velkorysou zásadu na papír. Je mnohem nesnadnější vtlouci třeba daleko skromnější zásadu do hlavy Msgru. Šrámkoví, potřebujeme-li ho nezbytně k něčemu. Jde-li o poměr Švehlův k intelektuálům, musím bahužel říci, že je to často jako rozdíl mezi atletem, který zdvihá skutečné závaží, a tím, který vzpírá závaží papírové. Není spravedливо porovnávat krásu a eleganci obu výkorů. Není ani spravedливо porovnávat čistotu zásad toho, kdo se spokojuje psaním, se stavem, v němž se ocitají zásady praktického politika, jehož denním chlebem musí být kompromis.

Švehla je z politiků, jejichž nevěřejná síla je větší než veřejná posice. Není spravedливо, aby je největší nespravedlivosť. Ale-li člověk za to, že není demagogem. Musíme se snažit, abychom pochopili Švehlu, i když nám to některak neulehčuje. Nemyslíme, že z demagogem: ze zásady nebo z ctnosti. Nepochybně se při tom vůbec nemusí přemáhat a nemá při tom pocit odříkání. Prostě — renarodil se k tomu...

O starých Germánech napsal římský dějepisec, že o věcech malých rozhodovali někteří, o věcech velkých všichni. Kdykoliv Švehlovi bylo dopřáno postupovat podle vlastní libosti, šel opačnou cestou. Šlo-li o něco nepodstatného, předložil to slavnostně celému parlamentu. Byla-li však v záležitosti důležitá, svolal pět lidí, aby dali hlavy dohromady. Celá jeho činnost je vedena poznáním, že agitace překáží jednání. Jsa demokratikým revisionistou, je podle všeho také přesvědčen, že i v demokracii v podstatě rozhoduje menšina, že parlament potřebuje vedení a že by často vláda marčiček čekala, až jí shromáždění tří set různých, navzájem si nepřátelských a nedostižných informovaných lidí dá pokyn, co se má dělat. Švehlův způsob byl posilovat vládu na úkor parlamentu a posilovat vedení stran

na úkor demokracie ve stranách. Tato metoda musí být kritizována a musí jí být kladeny meze, neboť snadno zabočuje do přílišnosti. Ale bud' me spravedliví k Švehlovi: není jasno, nedopadli-li by pokus opačný hře. Vše, co jest, má své chyby. Je proto nutno starat se o účinnou kontrolu a o systém protiváhy.

Vláda Švehlova mohla by snad být nazvána vládou praktické znalosti lidí. Má dokonalou nedůvěru k heslům, jako někdo, kdo měl hojnou příležitost vidět hlasatelům hesel do žaludku. Nevyniká ani úctou před velkými slovy. Zdá se, že je skeptický i k slovům jako demokracie, pravda, spravedlnost, počestnost, poctivost, že se dá s těmi slovy provozovat politický obchod. Pokud se týká ideí, nemá jich nynější ministerský předseda mnoho, a všechny jsou rázu praktického, nepochybně v této věci. Politik není povinen mít mnoho ideí.

To je ctnost literátů. Ale politik se nesmí potulovat od myšlenky k myšlence. Nemá mít touhu po originosoci ve stlaně. Sotva jiný z agrárního. Je dost, drží-li se houževnatě dvou nebo tří myšlenek, které stačí naplnit prací jeho života. Švehla odhadl, že odpovědným politikům mladého státu na dlouho postačí idea upevnění porádku. V tom stojí s ním: proti myslím vratkým.

Jako má Masaryk vliv na Švehlu, má také Švehla vliv na Masaryka. Možná říci, že je to nejpronikavější vliv, pod nímž se Masaryk jako prezident ocitnul. Byl by to větší vliv, kdyby byl teoretikem. Stává se někdy teoretikům, že podlehnou kouzlu mužů praxe.

Po celou naši novou politickou historii nebylo u nás slovo vláda oblíbeno. Už proto padne stín na jméno muže, který nemůže dělat nic jiného než být ve vládě. Pokud Švehla trpí za to, že slovo vláda je mezi námi neoblíbeno, je to nespravedливо. Poněvadž jako samostatný národ nemůžeme být bez vlády, musíme se vyléčit z nervosy, jež nás jímá před tímto pojmem. To je teoreticky ověřeno: dost jasno; ale citově to není jasno ještě mnohým. Zvykli jsme si vidět politiku ve vzduchu a v protestech. Ale Švehla se ocitl v situaci člověka, který jako ministerský předseda nemá čemu vzdorovat a proti čemu bouřit. Naše politická tradice nemluví pro něho. Musí si vytvořit novou.

Nepovažuji za první povinnost inteligence vymýšlet si rámy. Zdá se, že my Češi si dovedeme vymýšlet námitky nejznamenitější ze všech. V tomto národě je stále ještě plno drobného, rozptýleného anarchismu. Měla-li by inteligence kde pomoci, tedy při tvoření pozitivní nálady. Bylo by harbou pro ni, kdyby se dostala k tomuto úkolu mnohem později než Antonín Švehla. Intelektuálové by si měli Švehlu pořádně prohlédnout. Bylo by špatné přesvědčení pro nás, kdyby nás odpuzovala houževnatost, s níž Švehla hájí státní zájem. To je sice již otřelá a nudná slova, ale je v něm poctivá a potřebná skutečnost.

Musíme se snažit pochopit náladu muže, jenž jako člen několika vlád viděl našim poměrům až do žaludku. V některých věcech můžeme u takového muže předpokládat ví-

ce informovanosti, než je ta, již disponujeme my. Švehla nepochybně viděl jasněji než většina lidí, kteří jsou jen diváky, kterak naše nové poměry jsou ohrožovány chaosem, nepevností a neurovnaností. Bylo třeba se bát rozkladu myslí. Někdy působilo i starosti, jak se stavět nůžní vládní většinu. Nebylo zcela lehkým podnikem dát socialisty a buržoazii pod jeden klobouk a říci jim, že v tomto polostrutém vztahu musí v zájmu státu setrvat několik let. Byli jsme zbrusu novým státem, byli jsme bez tradice a bez institucí. Na každém kroku scházela pevnost, osvědčenost, čestnost, spolehlivost. Co ve státech starých děje se automaticky, dělo se u nás s námahou: bylo nutné nalézt vrstvy a třídy, o něž by se stát mohl opírat; bylo třeba vstoupit do myslí nutnost vládní většiny; dělalo se všechno od počátku. Náš stát, chraň bůh, nebyl vybojován pěti koaličními stranami. Ale bylo jich třeba potom, aby začal pořádat život. Stát neměl v prvních letech jen opory než tuto. Nebylo nikoho jiného, kdo by chtěl vést věci této republiky. Švehla se bál o těchto pět stran, jako se stavitel bál o základy domu. Byly předmětem jeho péče. Neviděl jinde spořádané záruky, byl odhodlán vším možným pomáhat těmto stranám. Vše, co oslabovalo posici těchto stran nebo posici mužů, jež je vedli, bylo mu protivné a podezřelé.

Švehla je typ vůdce, zprostředkovatele a počtáře. Není hrotem: důsledností, nepořezanou situací na tragické ostří. Stranický fanatismus je mu cizí. Podřizoval i vlastní stranu objektivnímu koaličnímu měřítku, což mu vyneslo jakousi opozici ve straně. Sotva jiný z agrárních vůdců by byl dovedl po sedm let tak klidně spolupracovat se socialisty. Někde od něho očekával, že by špatné nesl nějaké očerňovací středem palby. Pokud můžeme soudit podle vůdců jiných stran, kteří přišli do sféry jeho vlivu, zdá se, že lidé dávají dogmata pod lavici, sedají-li si s ním ke stolu. To bylo pozorovat zejména na jeho spolupracovnících z řad socialistů. Švehla hraje u nás roli odborníka v kompromisech. Je-li stát nezbytně odkázán na dohodu pěti velmi různých stran, není to dovednost nepotřebná. Švehla zdá se být s

ideou kompromisu jaksi bytostně spřízněn. Nepochybně je to forma jedrání, jež mu nejvíce vyhovuje. Poučil se z toho, že sotva kdy i jen dva lidé se v něčem úplně shodnou. Vidí tedy v kompromisu stálého průvodce života a veškeré činnosti a nevidí se na něj s pohrdáním. Některé lidi (ne pouze komunisty, kteří tak činí s dobrou rozvahou a jasným úmyslem) mluví o kompromisech jako o prašivíně. Chťejí, aby všichni, praví i leví, socialisté i buržoazie, věřící a nevěřící, kupci a zákazníci, byli naprosto nekompromisní. Zdá se, že si ani nedovedeme představit skutečnou nekompromisnost. Neboť mohli bychom tento stát právě s takovým výsledkem nabit dynamikou jako opravdovou, reálnou nekompromisností. Máme-li rozum v pořádku, nebudeme kárat Švehlu za jeho kompromisní působení. Neboť jestliže někdo opravdu je proti kompromisům, je prakticky pro permanentní občanskou válku.

Jeho houževnatá energie byla státu na zspěch. Když mnozí byli zmateni a ztráceli hlavu, Švehla instinktivně se neuchyloval od zásady pozitivní práce. O jeho vůli lze říci, že je dlouhá. Připravuje věci na léta. Vezme-li si něco do hlavy, může věřit, že na to nezapome. Jsa veden svým pozitivním smyslem, odmítl dokončit destruktivní dílo, které začali Kramář, Hodža a Šrámek, odtroubil útok proti prezidentu a ministru zahraničních věcí. Učinil tak z přesvědčení, že tomuto národu by nebylo k prospěchu kácení posledních autorit. Jeho vládní moudrost byla vedena zejména poznáním, že v novém a na rychlo zřízeném domě je nebezpečno dupat, nechceme-li, aby spadl strop. Proto nebyl bez nevráživosti k myšlenkám, které pokládá za živé nepokoje a bez nepřátelství k novým stranám a hnutím.

Pokud se týká jeho osobnosti, myslelo se, že nemá vlastní síly, jako měsíc nemá vlastního světla. Ale lidé, kteří tak soudí, podívali by se, kdyby věděli, jak leckteré slunce se aspoň částečně otáčejí kolem tojména a bez tradice a ovládl i ty, hoto měsíce. Přišel bez slavného kdo popularitou nebo vzděláním nebo obójir. měli před ním předskok".

II.

Častěji než dříve se nyní mluví o Švehlově tradici a sice s pocitem, jako by to byl přístav bezpečnosti, do kterého by bylo dobře se uchýlit po dlouhé cestě vlnobitím. Při tom se

děje jen málo pokusů Švehlovu tradici určit. Lze pochopit proč: Švehlovy tradice dovolávají se i ti, kdo se proti ní denně prohřešují. Kdyby ji ozřejmili sobě i jiným, musili by se dovolávat něčeho jiného, něčeho anarchističtějšího, něčeho, v kom instinkty budovatelské nebyly tak zakořeněny. 28. října 1925 při slavnostní příležitosti podával Antonín Švehla bilanci práce své i vládní:

"Svou činností měli jsme především dokázat, zda dovedeme stavět a tvořit, jako jsme dovedli bořit. Bylo na nás dokázat, že jsme politicky zralí pro svobodu a dovedeme vládnout sami sobě. Vyrostli v poddanství, zvykli na práci negativní, stáli jsme zde bez zkušeností, bez tradic. První, co jsme si musili uvědomit, bylo poznání, že na příchod nebudeme moci na nikoho

naříkat, na nikoho žalovat. Neboť se svobodou národa byla nám uložena odpovědnost za vše, co se stane i nestane. Bylo třeba překonat pozůstatky zásadní nedůvěry našeho lidu ke státu vůbec. Všechny naše síly směřovaly k vytvoření nosné a pevné parlamentní většiny. V uplynulém období měla naše politika za zřeteli hlavně vnitřní konsolidaci státu".

Roku 1924 pravil v rozpočtovém výboru:

"Byl jsem optimistou vždy, ale můj optimismus není jen subjektivním míněním, nýbrž opírá se o objektivní poznatky. Jdeme dobrou ces-

tou, bezpečnou cestou. Splníme všechno, co sobě uložíme. Není přimíněním, nýbrž opírá se o objektivní poznatky. Jdeme dobrou ces-

Roku 1922 pravil s pocitem triumfu: "Prožili jsme a prožíváme celou tu dobu ze všech okolních států nejkřivější a nejbezpečnější."

Všechny jeho projevy říkaly v podstatě totéž: jdeme opatrně, ale jdeme dobře. Srovnáme s tímto švehlovským uspokojením z vykonaného díla onu zběsilost, s jakou nyní namnoze jest posuzována práce celých minulých dvaceti let. Jak nešvehlovsky, jak proti Švehlovi, i když ti, kdo tak činí, mají jeho jméno na jazyku! Jak srovnat Švehlovo "jdeme dobrou cestou, bezpečnou cestou", s míněním těch lidí, kteří náhle v naší minulosti nevidí nic jiného než různé odstíny hnusnosti? Vskutku, kdyby se dovolávali komunistů nebo třeba Jaroslava Durycha, dovolávali by se právem: neboť ti vždy opravdu většinu toho, co se u nás dělo, pokládali za odstíny hnusnosti. Ale jen naprostým omylem mohou se nejnovější obrazoborci dovolávat ducha tak pozitivního, jakým byl Švehla. On nejvíce ze všech by odporoval tomu záchvatu sebezničení, který teď některé lidi pučí k tomu, aby všechno, co se v minulých dvaceti letech dalo, prohlašovali šmahem za špatné a zavržitelné, kteří malují naši poslední historii tak, jako by byla dílem hlupáků a nepoctivců a jako by se byl celý národ dal vodit za nos od jednoho nebo od dvou lidí.

Upřímně řečeno, pohlížet takto na národ, je opakem hrdého a sebevědomého názoru, který prý se má stát podkladem naší národní obrody. Národ po dvacet let jenom bezbrannou loutkou v rukou jednoho nebo dvou lidí — to by věru nebyl žádný důvod k hrdosti a to by nebylo dobrým vysvědčením pro národ. Jak by se byl asi sám Švehla podíval na toho, kdo by mu řekl, že je jenom hračkou v rukou Masarykových nebo Benešových a že nemá žádné vlastní vůle! Ale at' tak či onak, nelze nijak srovnat ono bezmezné špinění celé minulosti, do něhož nepatří jen hanění jednotlivých osob, nýbrž i naprosté pohrdání k tomu všemu, co naše strany, co vůbec všechno naše politické snažení za dvě desetiletí vykonaly, s oním Švehlovým: "Jdeme dobrou cestou, bezpečnou cestou." V širokodaleko rozvětveném pausuálním kriticismu nynějším není žádná moudrost: je to typický výbuch negativismu, jaký právě Švehla vždy ze všech nejvíce si ošklivil a jakému odporovat vždy považoval za svou povinnost.

Niči účast na budování státu nebyla tak velká, jako Švehlova. On měl nejvíce skutečné moci, on uváženě vedl naši vnitřní politiku od jednoho cíle k druhému; on si dělal plány na několik let. Zda ti, kdo nyní tak hrubě pomlouvají celou minulost, si vůbec uvědomují, že tím házejí na smetišť také celé Švehlovo dílo? Jestliže vše bylo špatné a mizerné, nezbyvá ani ze Švehlovy celoživotní práce nic, čeho si vážit. Jestliže v tom, co naše politické strany, naše vlády a naše instituce dělaly, nebylo nic dobrého, žil Švehla nadarmo. Třeba souhlasit s tím, že se nyní častěji než dříve musíme uchýlovat na poradu k švehlovské tradici, která představuje tradici státnického realismu: Ale kdyby v těch patnácti letech, kdy Švehla více než kdokoli jiný vedl naši vnitřní politiku, vskutku nebylo bývalo nic dobrého, jaká by to byla tradice jiná, než tradice neschopnosti? Ne, nic nepomůže: musíme se zase od takových sumárních odsudků brát k pečlivému zkoumání minoucí, k svědomitému rozlišování; od ducha večerníkového k duchu státnickému.

Jaká však jest ve skutečnosti švehlovská tradice? Vykládá se všelicos nesprávného o tom, jaký byl jeho poměr k Masarykovi. To vyvrátil již Venkov, jistě povoláný svědek, který právě teď napsal: "Kdyby dnes Švehla žil, nestrpal by neuznání a neúctu k jménu prvního presidenta." To není jen přibližný úsudek, to lze doložit celým patnáctiletým vztahem Švehlovým k Masarykovi: jistě byly mezi těmi dvěma osobnostmi značné rozdíly. A tu a tam létaly v prostoru mezi nimi i jiskry, jak se obvykle děje, když se sejdou dva opravdoví mužové. Jak Venkov nyní vypráví, Švehla nejednou řekl: "Masaryk — to je chlap!" Švehla dokonce uměl být i zlý, když někdo porušoval úctu k prezidentovi. Tento muž s budovatelskými instinkty považoval potřebu autorit za jednu z hlavních potřeb mladého národa, který nemá dostatek vlastních tradic. Masarykovu autoritu v lidu pokládal za politické bohatství, kterým není dovoleno otřásat.

Nezapomněl, jaké dobré služby prokázala v časech prvního bolševického návalu. Když roku 1927 za Švehlovy nepřítomnosti vypukla vzpoura proti volbě Masaryka za presidenta, Švehla rychle se vrátil do Prahy, potlačil toto povstání svých podvůdců a okázale doprovodil Masaryka zpět na pražský hrad. Zachovávat vážnost autorit — v tom viděl součást svého budovatelského díla.

Jinou částí švehlovské tradice beze vši pochyby je necht' k tomu, aby kdy v naší národní společnosti vypukl divoký, bezohledný boj mezi skupinami. Celé úsilí vynakládal Švehla na to, aby založil zvyk dohody. Byl v podstatě opatrným skeptikem — nevěřil, že by malý a vnitřně rozpolcený národ mohl odolávat všem nebezpečnostem, jež obléhají jeho samostatnost. Jeho dílem byla koalice a základy spolupráce pravice s levicí, sedláků s dělníky, sociální demokracie s agrárníky. Od výbojných hnutí za to dosti vytrpěl. Dokud národní demokracie byla ještě výbojná, doufala zmařit koalici sedláků s dělníky a snažila se otřást pověstí vůdce této spolupráce. V letech 1919 a 1920 psaly Národní Listy o Švehlovi, že je "obecně známa jeho 'nepůsobnost' a že jeho jméno bude z potomků znát jen ten, kdo se bude z povinnosti probírat českými novinami s počátku století. Málokterý úsudek byl dalším vývojem tak vyvrácen.

Jestliže se o švehlovské tradici mluví, je třeba se rozpomenout, že základem bylo překonání nesnášenlivého a fa-

Antonín Švehla mezi sokoly

natického stranictví a že právě toto překonání vyneslo Švehlovi úctu všénárodní. Jediný z mladších politiků popřevratových stal se právě pro tuto příčinu autoritou celostátní. Imponoval rozumným lidem ze všech stran a poněvadž jim imponoval a poněvadž bylo o něm známo, že se dovede podívat na věci bez stranického zakalení ducha, bylo jeho vedení přijímáno. I socialisté měli k němu úctu, a to dobrovolnou, nikoli takovou zvláštní úctu, o níž se tu a tam roku 1938 má za to, že je ji možno vynutit a že stojí za to, aby byla přijímána. Zdá se, že nezapomenutelný dojem učinila na Švehlu poučení, jež je možno čerpat z českých dějin o nebezpečí nesnášenlivosti. Vytvořil si svou filosofii při pohledu na následky konfliktů náboženských, ale přenesl ji pak i na pole moderního života politického. "Snášenlivost je výrazem vyššího stupně kultury," pravil. Tradice to zcela bez užítu pro potřeby politických úderníků.

"Ztroskotá-li můj systém," řekl jednou Švehla, "odejdu z politiky. Vezmu hůl a mošnu a půjdu od vesnice k vesnici a budu vyprávět lidem, co mají, získavše republikánskou samostatnost, a co by z nich bylo, kdyby ji ztratili." To, jen to, jest švehlovská tradice. Čtenelům Švehlovým je zároveň třeba si všimnout, že mluví o naší politické minulosti jako o "mém systému". Necht' si v kupení hany počínají opatrněji, nechtějí-li se dostat do protikladu k tomu, jež mají vlastně v úmyslu uctivat.

Praktický, prozíravý politik

V New Yorku žije dcera Antonína Švehly, paní Helena Švehlová-Cerná. U příležitosti stoletého výročí od narození jejího otce požádali jsme ji o zodpovězení několika otázek.

Jaká byla spolupráce Antonína Švehly s T. G. Masarykem?

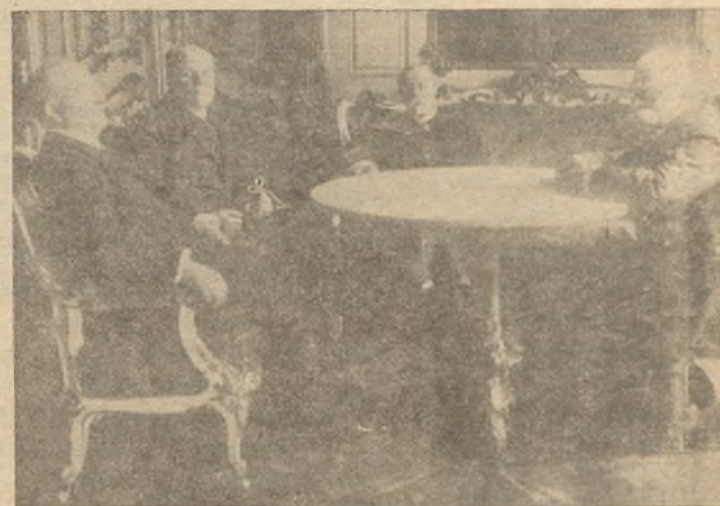
Osobní styk mezi prezidentem Masarykem a mým otcem před válkou byl řídký. T. G. M. byl poslancem říšské rady vídeňské a otec členem zemského sněmu — v Praze. Než odejel prezident Masaryk do ciziny na počátku I. světové války — setkal se s otcem v Hostivaři, v Karlových Varech a na schůzích s ostatními českými poslanci v otcově kanceláři v Hybernské ulici. Prezident po válce o setkáních napsal: "... znal jsem jeho (Švehlovy) názory a taktiku a očekával od jeho nehluché praktickosti — prozíravé vedení domácí politiky za všech okolností."

Po převratu začla jejich úzká spolupráce a častý styk. Prezident napsal, že se scházeli každý týden i dvakrát. Ve čtvrtek na hradě, v neděli přijížděl T. G. M. k delší návštěvě do Hostivaře. Otec doprovázel presidenta na jeho cestách po republice, zajížděl za Topolčianek a prezident zase navštěvoval Karlovy Vary — "jen k vůli Švehlovi," jak napsal, aby měli více času na svoje hovory. Prezident řekl i o čem

Jaký byl důvod těchto diskusí?

Sdělení zpráv, výměna názorů, vyslechnutí opačného stanoviska a rozdílných argumentů. Prohovořit úkoly a problémy, které mají být řešeny. Mírnit názorové rozdíly — dohodou, vyrovnáním i ústupky. Vůle odstranit nesnáze, aby se spíše došlo k závěrům — při zájmech často tak rozdílných. Hlavně však sledovat prospěch společné věci a trpělivě provozovat těžké umění veřejné správy — v demokracii.

Po smrti mého otce prezident Masaryk napsal: "Vzpomínka na spolupráci se Švehlou je mi drahá a milá..." (Dokončení na str. 6)

Od leva: V. Donát, předseda senátu, Antonín Švehla, ministerský předseda, prezident T. G. Masaryk a předseda sněmovny Tomášek.

Temná Rus...

Jaderný fyzik Andrej Sacharov, jeden z předních sovětských intelektuálů, který upadl v nemilost proto, že roku 1968 založil Výbor pro obhajobu lidských práv a začal pranýřovat přehmaty sovětských úřadů, byl znovu podroben policejnímu výslechu. Až dosud byl pro své zásluhy v oboru jaderné technologie ušetřen represálií, ale nyní ho policie obvinila, že ostouzí Sovětský svaz. Takto formulované obvinění opravňuje k obavám, že doba jeho hájení se schyluje ke konci, že se proti němu připravuje soudní proces, nebo že bude bez rozsudku poslán do ústavu pro duševně choré, nebo že proti němu bude nějakým jiným způsobem zakročeno. Sacharov má být pozván jako hostující profesor na Princetonskou universitu ve Spojených státech, rozmýšlí se však, zdali pozvání přijme. Riskoval by totiž, že po vycestování ze země mu bude odebrán cestovní pas a návrat do vlasti znemožněn, jak se stalo fyzikovi Čalidzemu, který byl

rovněž členem Výboru pro lidská práva.

Vladimír Bukovský, který byl odsouzen k dvouletému žaláři, protože se prý snažil podkopávat a oslabovat sovětský stát, si v těchto dnech svůj trest odpykal, ale na svobodu se nedostane. Podle původního rozsudku má strávit dalších pět let v táboře nucených prací a potom ještě pět let ve vyhnanství. Jestliže se nic nepředvidá, nestane, vrátí se tedy do Moskvy až za deset let.

V litevském městě Klajpedě bylo odsouzeno k nuceným pracím na dva až pět let devět příslušníků náboženské sekty Svědci Jehovovi. Podle listu Sovětskaja Litva byli odsouzeni za protisovětskou aktivitu. — Rozšiřovali prý protistátní letáky, někteří se zdráhali posílat děti do školy a jiní zase nechťeli žít s manželkami jiného přesvědčení. Náboženská a politická doktrina Jehovových svědků je prý nepřátelská marxistické ideologii, podněcuje k aktivní opozici pro-

ti sovětskému společenskému a politickému řádu.

Prominentní sovětský tanečník Valerij Panov a jeho žena, primabalerina Galina Rogozinova, bývalí členové Leningradského Kirovova baletu byli těžce postiženi za to, že požádali o vystěhovalecké povolení do Izraele. Z baletu byli před 18ti měsíci vyloučeni a od té doby jsou bez existence. Svou bezútešnou situaci vylíčili telefonicky řediteli izraelského tanečního souboru Batševa Batdor, Josefu Friedmanovi. Řekli mu, že jsou na pokraji zoufalství a že pomýšlejí na sebevraždu. Nic nevydělávají a žijí jen z podpory zahraničních přátel. Telefon jim byl odebrán a dálkové spojení s Tel Avivem mohli dostat jen přes telefonní aparát svého známého. Valerij Panov a jeho žena Galina se rozhodli zavolat do Tel Avivu proto, aby zmobilizovali světové veřejné mínění. Vyjádřili naději, že americké politické kruhy se o jejich případu zmíní sovětské ministryni kultury Furcevojové při její návštěvě ve Washingtonu a že na ní vyvinou nátlak, aby po návratu do Moskvy ve prospěch postiženého tanečního páru intervejovala.

Sovětský historik Pjotr Jakir, který byl pro svůj nekonformní postoj k režimu uvězněn loni v červnu, už zastávce ve svobodném světě našel. Postavila se za něj švédská sekce Amnestijní internacionály. U příležitosti Kosyginovy návštěvy ve Stockholmu, uspořádala v jeho prospěch kampaň. Ve svém svolání zdůraznila, že Jakir vždycky respektoval sovětskou ústavu a deklaraci Spojených národů o lidských právech, že se ničím neprovinil a že by měl být z vězení propuštěn na svobodu.

SV

Objevitel krevních skupin

Počátkem dubna si československá veřejnost připomněla 100. výročí narození významného českého vědce profesora Jana Janského. Jeho objevitelská práce potvrdila možnost krevních transfuzí výzkumem různých krevních skupin.

ČESKOBRATRSKÝ
PRESBYTERNÍ SBOR
MISTRA

JANA HUSA

351 E. 74 St., N. Y. C. NY 10021

NEDELNÍ

Bohoslužby v 10.30 hod. ráno
Nedělní škola v 9.30 ráno.

Zkouška pěveckého sboru 10.45 ráno
Golden Age Club on Mondays at 12.45 — 3.45 p.m.

ČESKÁ BIBLICKÁ HODINA
každý čtvrtek v 7.00 hod. večer.

Rev. Brent W. Fisher
Tel. BU 8-6743
879-5128

Praktický, prozíravý...

(Pokračování ze str. 5)

Udržení čs. demokracie v krizových letech bylo přímou Švehlovou zásluhou. Je to známo i v zahraničí?

George D. Jackson Jr. ve své knize "Comintern and Peasant in East Europe 1919-1930" — oceňuje zvláště, že Československo bylo jediným státem ve východní Evropě, který zachoval demokratickou formu vlády po celých dvacet let. Píše, že okolnosti přicházející v úvahu při mimořádné stabilitě Československa byly — jeho vyrovnané sociální složení, poměrná prosperita po celou periodu mezi válkami a velký význam jeho politických vůdců, zvláště Masaryka a Švehly. — Můžeme připojit důležitou skutečnost, že spolupráce mezi oběma — prezidentem Masarykem a Antoni-

nem Švehlou — byla velice úzká — k prospěchu republiky. Ještě třeba dodat, že představitelé pěti vedoucích politických stran si uložili — za všech okolností zabezpečiti chod mladého demokratického státu. Julius Firt ve své knize vzpomínek: "Knihy a osudy" popisuje, proč vznikla a co znamenala tak zv. "Pětka", skupina pěti politických vůdců: "Pětka" byla jedinečná československá instituce, neměla nikde jině obdobu... Vůdci osobnosti pěti československých politických stran (Švehla — Rašín, Bechyně, Stříbrný a Šrámek) se prostě dohodli, že učiní své nejlepší, aby republika přežila krizi, která ohrožovala když ne její existenci — tak určitě její demokratický parlamentní systém...

Japonsko-Amerika zataženo?

Americký novinář Tom Braden z deníku Washington Post píše o vážné diplomatické propasti mezi Spojenými státy a Japonskem. Další podobné prognózy a malovné úvahy jiných novin a magazínů uvádí na správnou míru americká novinářka Elizabeth Pondová, která jako diplomatická dopisovatelka váženého bostonského deníku Christian Science Monitor je nyní na návštěvě v Tokiu. Mimochodem z jejího pera vycházejí v Christian Science Monitor před pěti lety pozoruhodné články o situaci v Československu po sovětské okupaci a její úvaha o československé mládeži v té době je často citována v knihách, které se o naší krizi v roce 1968 vydávají v Americe. Tato reportérka v Tokiu zjistila, že vztahy mezi Japonskem a Spojenými státy nejsou ani zdaleka tak zlé, jak je líčí noviny. Pravda, v budoucnu může dojít k rozporům i politickým i hospodářským — ale nikoli k okamžité srážce.

Spojené státy vedou současná jednání houževnatě, ale nepřekročí přijatelné meze a nevyvíjejí na Japonsko větší nátlak než je přípustný mezi spojeneckými státy, jejich zájmy se různí. Podle Pondové Japonci nejsou tak vznětliví, jak se někteří kritikové domnívají. Japonsko je nyní mnohem víc přesvědčeno o své vlastní hospodářské síle než před několika lety, důvěruje ve vlastní sílu a reaguje na mezinárodní krizi tak zdravě a rozvážně jako kterákoliv jiná země. Ke kladům současného americko-japonského poměru počítá Pondová skutečnost, že diplomatický styk mezi oběma vládami je teď nepoměrně lepší než byl v roce 1971.

Ukončení války ve Vietna-

mu a nadcházející konsolidace amerických základů v Japonsku odstraní příčiny k podrážděnosti, kterou někteří Japonci občas projevují. V hospodářské oblasti problémy existují a japonští obchodníci opatrně sledují vývoj nářtové soutěže mezi Japonskem a Spojenými státy. Celkové hospodářství Japonska je však v plném rozkvětu a očekávanou revaluaci nejenom unese, nýbrž z ní může i těžit. Kdyby ovšem prezident Nixon uvalil na dovoz zboží do Ameriky další celní přírůstek, a zejména kdyby to byla přírůstek speciálně zaměřená na japonské zboží, byl by oheň na střeše.

Zatím však k ničemu takovému nedochází a krize tudíž neexistuje, konstatuje Elizabeth Pondová.

DVOJICE UMĚLCŮ NA SVOBODĚ

Ředitel hlavní kyjevské opery, 45-letý Vladimír Koleník a jeho 38-letá žena Anna — primadona opery, přijeli v doprovodu čtyř rodinných příslušníků do Austrálie, kde se chtějí trvale usídlit.

Od minulého léta se zdržovali tajně ve Vídni. Své rozhodnutí, nevrátit se do vlasti, odůvodnili tím, že v Sovětském svazu je umění pod politickou kontrolou a umělecká tvůrčí činnost je silně podvážena.

Chorvati v Praze

Na scénách Národního a Tylova divadla v Praze vystupoval nedávno soubor činohry chorvatského Národního divadla. Záhřebští umělci předvedli pražskému obecenstvu tři hry. Na podzim oplatí pražské Národní divadlo svým kolegům návštěvu vystupováním v Záhřebu.

Willy Brandt překvapil

Zpráva o Brandtově cestě do Washingtonu překvapila — protože ještě v minulých dnech se v Bonnu zdůrazňovalo, že západoněmecký kancléř podobnou cestu ani nemá v úmyslu ani neplánuje pro nejbližší dobu. Naopak, zdálo se — že Brandt chce o důležitých mezinárodních problémech nejdříve jednat s generálním tajemníkem Brežněvem, jenž je očekáván v Bonnu někdy v polovině května. Kancléř mu chtěl přednést výhrady k doposud neuspokojivě probíhajícímu předběžným jednáním v Helsinkách, kde se připravuje budoucí konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. A dále měl Brandt v úmyslu jednat s Brežněvem o tom, proč sovětská strana blokuje rozhovory velvyslanců ve Vídni, kde se jedná o možnostech oboustranného a vyváženého snižování vojenských sil v Evropě. O podobných otázkách mohl pak ve Washingtonu diskutovat Brežněv s americkým prezidentem. A teprve potom — někdy na podzim — se mělo o těchto problémech jednat mezi Spolkovou republikou a Spojenými státy.

Nixonovo pozvání nyní tento časový rozvrh bonnské vlády převrátilo. Že přišlo nečekaně, potvrzují shodně téměř všechny deníky.

Sovětský velvyslanec v Německé spolkové republice Falin vyhledal kancléře Brandta a odevzdal mu osobní poselství Leonida Brežněva — který znovu potvrdil zájem o letošní návštěvu západního Německa. Čím jsou asi nyní v Kremle zneklidnění? Bezpochyby si mohl Brežněv

od svého setkání s prezidentem Nixonem alespoň pro začátek vypočítat určitý efekt. Po květnové návštěvě Bonnu mohl například prohlásit: o názorech kancléře Brandta na důležité otázky světové politiky jsem informován z první ruky. A dokonce vám mohu říci, v čem se oba shodujeme.

O čem tedy bude Brandt s americkým prezidentem hovořit? Na prvním místě budou stát problémy Atlantického obranného společenství a s nimi spojené náklady za udržování amerických jednotek na území Německé spolkové republiky. Dále vyhlídky na uspořádání evropské konference o bezpečnosti a spolupráci, která by měla v druhé polovině roku přejít ze stádia předběžných rozhovorů k první schůzce ministrů zahraničí, nadcházející jednání o clech a obchodu mezi Spojenými státy a západní Evropou a vztahy mezi Spojenými státy a Spolkovou republikou, které jsou v posledních měsících zatíženy antiamerikanismem určitých vrstev ve Spolkové republice. Do poloviny dubna chce prezident Nixon předložit kongresu nový zákon o zahraničním obchodu; jeho duch je svou podstatou liberální, obsahuje však opatření pro případ, že se Evropské hospodářské společenství pokusí na své straně vybudovat přehradu preferenčních cel. Také proto přichází kancléř Brandt po britském ministerském předsedovi Heathovi a komisaři pro zahraniční otázky Evropského hospodářského společenství Soamesovi, do Washingtonu jako na zavalanou.

IMPERÁTOR RUBL

Měnové starosti, které mají západní státy, neznají země, v nichž je Marx oslavován jako zakladatel nového společenského řádu. V takzvaných socialistických zemích nemůže nic otřást měnově politickým klidem. Relace mezi měnami těchto států jsou pevně stanoveny a nic jimi nemůže otřást už proto, že tyto měny nejsou volně směnitelné. Klid, vládnoucí na měnovém poli ve východním bloku, je klid hřbitova, napsal mnichovský list Süddeutsche Zeitung pod záhlavím "Imperátor rubl". Zatímco se reality na Západě prosazují, protože je nelze dlouho zakrývat, zůstávají ve východním bloku pevné oficiální kurzy měn členských zemí vůči rublu v platnosti, i když se v důsledku rozličného hospodářského vývoje v jednotlivých zemích změnily i skutečné měnové relace. "Tam", citujeme z listu, "kupuje Sovětský svaz na základě krajně výhodného směnného kurzu v takzvaných bratrských státech — především ve východním Německu, vysoce vyspělé stroje, ba i celá tovární zařízení za babku. Rubl je tam totiž nadále přepočítáván v

poměru 4.80 až 4.90 východoněmecké marky. Takto pracují už léta milióny lidí různých národností pro sovětskou kapsu a budou to patrně dělat ještě dlouho. Že se tu jedná o čistý hospodářský imperialismus, nemohou zakrýt ani jadrné výroky — které vesměs chválí výhody socialistické dělby práce". Složitě měnové problémy na Západě byly vodou na mlýn agitpropů v sovětském bloku obecně a v Československu zvláště. Tamní komentátoři hovořili s neskrývaným potěšením o "dolarech, které nikdo nechce". Kdyby tomu tak bylo, bláhově by se chovaly vlády zemí sovětského bloku, které se předhánějí ve snaze uzavřít se Spojenými státy i jinými zeměmi výhodné hospodářské smlouvy, a které znovu a znovu demonstrují, jak velice si váží dolaru, který zůstává přední světovou měnou. Zde je konkrétní příklad: Nedávno byly v Havaně podepsány nové dohody mezi Kubou a Mexikem o rozšíření obchodních styků a technické spolupráce. Pražský rozhlas přinesl příslušnou zprávu. Nejdůležitější prvek mu však zřejmě unikl ane-

bo ho nebyl schopen absorbovat. Kuba se totiž zavázala, že dodá Mexiku v rámci nové dohody i nikl v hodnotě 1.200.000 dolarů. První dávka, to je 50 tun kubánského niklu, představuje podle agentury Reuter částku asi 120.000 amerických dolarů. Kuba tedy prodala Mexiku nikl za cenu 2.400 dolarů za tunu. Moskva se však v nových dohodách s Havanou z prosince loňského roku, o nichž informoval kubánský vůdce Fidel Castro počátkem ledna v televizním projevu, zavázala, že bude platit Kubě za tunu niklu 4.500 rublů, to je při tehdejší oficiální kursu 5.000 dolarů. Proč se najednou spokojí Castrova vláda v obchodu s Mexikem s cenou, která nedosahuje ani polovinu ceny sovětské? Odpověď je nabitelná: pro Kubu je 2.400 amerických dolarů zřejmě více než 4.500 rublů. Řečeno jinak, v očích Castrovy vlády je reálný kurz amerického dolaru alespoň jeden rubl 87 kopéjek, a je tedy o 150 procent, čili dva a půlkrát vyšší než takzvaný oficiální, prakticky však bezvýznamný kurz — který sovětská vláda minulý týden stanovila na 74 kopéjek, 61 setin. Na rozdíl od dolaru, tvrdé a volně směnitelné valuty, je takzvaný převoditelný rubl Rady vzájemné hospodářské pomoci nesměnitelný. Sověty neplatí ostatním členům Rady za dovážené zboží penězi, ale zbožím, které je často předražené a málo kvalitní. Není tedy divu, že i pro ideově zakaleného Castra je dolar v hrsti lepší než rubl na střeše.

nad Finskem 4:2. Zatím vede bez porážky Sovětský svaz. Nekompletním 19. kolem pokračovala I. fotbalová liga těmito zápasy: Košice-Zilina 5:0, Ostrava-Slavie 3:1, Třinec-Sparta 0:0, Teplice-Škoda Plzeň 1:0, Prešov-Hradec Králové 1:0, Dukla Praha-Lok. Košice 0:0. V neúplné tabulce ligy vede Trnava a Prešov s 25 body.

Ve finale mezinárodního mistrovského tenisového turnaje ve Vancouveru podlehl čes. tenista Jan Kodeš americkému tenistovi T. Gormanovi 6:3, 2:6, 5:7. Na cestě do finale však Kodeš dosáhl řadu cenných úspěchů, když nejdříve porazil sovětského tenistu č. 1 Metreveliho 6:4, 6:2. Ve čtvrtfinále zdolal pak amerického daviscupového hráče Erika van Dillena 6:1, 2:6, 6:0 a v semifinále zvítězil nad jedním z nejlepších hráčů Austrálie Ken Rosewallem po více jak dvouhodinovém boji 7:6, 2:6, 6:3.

—pza—

ČESKOSLOVAK AMERICAN SPORT CLUB

zahájil jarní část ligové soutěže nerozhodnou hrou s vedoucím mužstvem SC Kingston 3:3 (2:1). Velmi pěkný úspěch je výsledkem obětavé hry celého našeho mužstva, které hrálo v sestavě: Kolbašovský-Murin, Belko, Kelbel, Holka-Vidlák, Gröger — George. Všechny branky fordu.

vstřelil Kutil. Tuto neděli hraje naše mužstvo ve Stamford.

SPORT

V důležitém utkání světového mistrovství v Moskvě podlehl čs. hokejisté sovětskému mužstvu těsně 2:3 (1:1, 0:1, 1:1) po hře, kterou Moskva ještě neviděla. Sovětská hráči, podporováni 14.000 diváky ve vyprodaném stadionu v Lužnikách, dosáhlo vítězství násilnou hrou a neobyčejně tvrdými a surovými zákroky, které není vidět ani v těch nejtvrdších zápasech mezi kanadskými profesionály. V boji, který trval více jak 2 a půl hodiny, se strhlo také několik vzájemných bitek. Největší z nich vyvolal v polovině poslední třetiny Charlamov, po které soudcové Lee (USA) a Baader (Záp. Německo) vyloučili najednou tři sovětské a dva čs. hráče. Celkově bylo v utkání vyloučeno 8 čs. a 12 sovětských hráčů, z toho Charlamov a Malcev dvakrát po 10 minutách. Ve zprávě z Moskvy se neuvádí, že utkání osobně sledoval Leonid Brežněv, což je jasný doklad, jaká důležitost byla zápasu připsována.

V dalších zápasech světového hokejového mistrovství v Moskvě zvítězilo Československo nad Polskem 4:1 a

Krajanský oznamovatel

Navštívte-li Švýcarsko, zastavte se v hotelu BELLEVUE,

Wollerau 25 km od Curychu směrem na Chur — s výhledem na curyšské jezero a vrcholky Alp. K návštěvě restaurace, dancingu, baru a hotelu zve

rodina Vojáčková, (tel. 01-76 02 33).

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 025-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

GALERIE AKTUELL

s kvalitními originály, kresbami, grafikou a vzácnými rytinami starých mistrů má sídlo v Göteborgu, Švédsko, majitel JOSEF KAPLAN, tel. 27 79 84 (Organisování výstav po celé Evropě).

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

Garage Jana Hofmann,

6908 HEDINGEN, AFFOLTERNSTRASSE 12. — Tel: 01/99 63 23: nová auta všech značek • odtahová služba • nízká hodinová sazba pro opravy pneumatik se slevou.

Architekt Jan Dratva Dipl. Ing.

otevřel po obdržení švýcarské licence projektování atelier. Zajistí: architektonické studie, kompletní projektovou dokumentaci, stavební povolení, financování a provedení staveb. Adresa: Döltschihalde 45, 8055 Zürich, tel.: 01/35 10 48.

České řeznictví a uzenářství ve Švýcarsku

Debrecínku, turistický, šunkový a šumavský salám, moravské a špišské klobásky, špekáčky, "utopence", jaternice, jelitka, tlačenu jatrovou, českou, ostrou s česnekem a superostrou s paprikou, pražskou šunku, maso všeho druhu a mnoho dalšího řeznického zboží dodá

VÁCLAV ČERNÝ, Sonnenbergstrasse 13, 5400 Ennetbaden, tel. 056-65 731.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

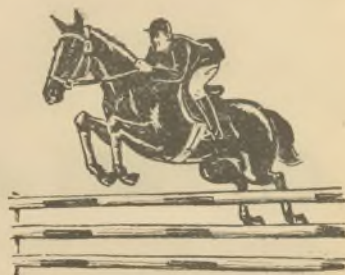
Reitsport-Center "Im Fondli"

TH. WIEDERKEHR

Dietikon

Tel. 01/88 98 08

01/88 71 47

Přátelům koní a zájemcům o rajtování nabízíme:

Hodiny jízdy na koni (drezúra a skoky) v kryté jízdně nebo v přírodě.

Samostatné nebo skupinové hodiny pro začátečníky i pro pokročilé.

Vyjížděky do hezké přírody

K dispozici krytá jízdná, cvičiště skoků, cvičiště dresury, dobře vedená stáje.

"HYDE PARK"

V Americe, kde mají všechno, mají ovšem i televizi po drátě. Začalo se s ní před několika lety hlavně proto, aby se zajistil dobrý příjem — například v odlehlejších oblastech venkova, nebo v některých částech měst, u mostu nebo jiného objektu — který má dobrý příjem. Čili primárním účelem televise po drátě je přenášet pořady jinak vysílané normálními stanicemi bezdrátově. Ale zatímco za používání bezdrátové televizní přijímačky nemusí občan nic platit, nemusí si obstarávat žádnou licenci; vysílání se v Americe financuje z reklam v pořadech — za zavedení televise po drátu je zaplatit nutné. A tak podle příslušného zákona musí po drátě dostávat ještě

něco navíc k vysílání normálních bezdrátových stanic. Dostává například pořady místních zpráv a reportáží, zajímavé pro občany té které oblasti, ale už asi ne pro jiné. Nebo filmy nepřerušované reklamami. Nebo vysocí intelektuální rozhovory, které by mezi širokou veřejností nezabrali a proto se na pořad komerční televizní stanice obvykle nedostanou. A ještě něco se musí podle zákona vysílat televizi po drátě: Společnosti — jsou to soukromé společnosti, které si na sebe musí vydělat — jež zavádějí zájemcům televizi po drátě, musí vyhradit určitý vysílací čas — tak stanoví zákon — jednotlivcům i organizacím v oblasti, které tyto společnosti slouží.

Každému, kdo se přihlásí, a v pořadí, v jakém se přihlásí. A nesmí nijak censurovat jejich projevy či pořady, ani jinak do nich zasahovat. Čehož je ovšem možno zneužít; například společnost vysokoškolačů, která spravuje televizi po drátě v univerzitním komplexu v městě Syracuse, nedávno zařadila do pořadu blatantně pornografický film zvaný Hluboký krk, a totéž udělala jiná společnost v městě Albany ve státě Georgia. Organ federální vlády, který má na starosti dozor nad komunikačními prostředky, dostal v poslední době přes tři tisíce stížností na pornografické pořady v televizi a hlavně v rozhlasu, a nyní už několik týdnů uvažuje o opatřeních, jimiž by se dala zjednat náprava. Je to ale problematická otázka, právě proto, že jde o cenzuru. Původně se zdálo, že hlavním problémem pořadů, jimiž disponují členové veřejnosti v televizi po drátě, bude nuda. Představme si například pořad jedné z dvou společností, které zavádějí televizi po drátě na Manhattanu v New Yorku: jeden krám v Harlemu byl předělán na studio, a kdo přijde, může se postavit před kameru a vystupovat a řečnit.

Dlouho to vypadalo, jakože se na pořady tohoto druhu vydrží dívat jenom příbuzní a nejlepší kamarádi těch — kdo vystupují. Ale postupem doby se z tohoto pořadu — i z jiných pořadů tohoto druhu . . . a z důvodů, které nejsou patrné ani odborníkům známí — stal elektronický Hyde-park. Rozhodně zajímavější, než jsou dopisy čtenářů redakcím listů. A

Zajímavosti ze světa

Už druhý týden stávkuje u Renaulta 400 dělníků, většinou Alžíránů, Španělů a Portugalců. Jde jim o zlepšení pracovních podmínek a vyšší kvalifikační zařazení. • Skupina lodí sovětské černomořské flotily byla na "soudružské" návštěvě v Jugoslávské Rjece. • Osmá letecká společnost, která zrušila objednávku na francouzské nadzvukové letadlo Concorde, je západoněmecká Lufthansa. • Záchrana bengálského tygra je šestiletý plán indické vlády. V zemi je dnes necelých 2 tisíce těchto vzácných zvířat a Indie chce vytvořit pro ně nejideálnější podmínky, aby se mohli hojněji rozmnožovat. • 600.000 liber šterlingů ukradli neznámí pachatelé na londýnské poště, která je přímo naproti policejní stanici. • Kosygin přijel do Švédska a ještě týž den se sešel se švédským premiérem Palmem. Jednali o důležitosti evropské bezpečnostní konference. Detaily rozhovoru nejsou známy. • Za posledních 12 měsíců vzrostly maloobchodní ceny v Itálii o dvacet až třicet procent. • 52 tisíc Rakušanů užívá narkotika. Jejich rostoucí počet se projevil v posledních letech i v trojnásobném počtu loupeží v lékárnách. • Egyptský prezident Sadat přijel na několikadenní jednání do Libye. • Na sto mrtvých si až dosud vyžádaly obrovské záplavy v Tunisu. • K pěti letům žaláře byli odsouzeni v Tel Avivu dva ruští emigranti, kteří zabili místního občana, jež obtěžoval sovětskou přistěhovalkyní. • O 6,7% vzrostly ceny v Západním Německu. • Pět tisíc amerických vojáků v Záp. Německu dostalo dočasné identifikační karty jako "čestní západoněmečtí občané". • Uvnitř Irské republikánské armády propukl skandál, když se zjistilo, že mnozí její vykradači bank si část lupu, určeného "svatě" irské věci, ponechávají pro sebe. • 250 severojemenských studentů vtrhlo v Káhiře na vlastní vyslanectví, které zdemolovali na protest, že jejich vláda prodala část území Severního Jemenu Saudské Arábii. • Kanadská vláda zarazila export mincí ražených před rokem 1968. Mají větší cenu obsahem stříbra než je jejich finanční hodnota a podnikavci je kupovali a tavili. •

ŽAJEMCŮM O AMERICKÉ LISTY

Dnešní číslo evropského vydání Amerických Listů zasláme i těm čtenářům, kteří na začátku roku dostali tři ukázková čísla, ale bez vložené složenky, sloužící za objednávku. Dnes Vám tedy opět připomínáme existenci týdeníku Americké Listy . . . Máte-li zájem o jejich další odběr, vyrovnejte buď čtvrtletní (13.00 Fr.), pololetní (25.00 Fr.) nebo celoroční předplatné (50.00 Fr.) a automaticky budete zařazeni mezi odběratele. Administrace "Amerických Listů"

tento Hyde-park po drátě je vlastní televizi a která do možná kulturně-sociálně-politickou formou, která je nynější čekala na objevení. H. H., N.Y.

"Bilance bezradnosti"

Koncem minulého a začátkem tohoto roku byla Praha zaplavena sovětskými výstavami, které pak vystřídala série výstav k 25. výročí únorového převratu. Některé z výstav o únoru 1948 právě skončily nebo končí, dvě hlavní, "Umění a socialismus" a "Vítězství lidu", jsou však otevřeny až do 10. května. Právě tak jako sovětské expozice, ukazují i tyto tematické výtvarné výstavy o únorovém převratu selhání socialistického realismu jako uměleckého směru. Úkolem umělců bylo vytvořit legendu, mýtus, čili opak realismu. V únoru 1948 nevítežily ani lid, ani socialismus, nýbrž stalinský smys a sovětské velmocenské zájmy. Ukázalo se nemožné, vytvořit z této ideologické kvadratury kruhu velké umění.

Hlavní únorová výstava je v Jizdárně Pražského hradu. Omezuje se na díla z prvních poúnorových let — plných prázdňového patosu, ale i úniků od vlastní únorové tematiky. Jsou zde úderníci, skica k sousoší vítězství z roku 1945, Vietnam, české krajiny, imaginární portrét Karla Marxe, prostě všeho chut' agitační rétoriky i konvenčního nepochitického malování.

Často jen název výtvarného díla chce vzdubit dojem politického zaměření. Pouze z několika obrazů Josefa Brože a Radomíra Koláře se na diváka mračí ozbrojení milicionáři. Únorová legenda ve výtvarném umění nevznikla. Zůstalo prázdňové místo, díra v československých dějinách, když dokumentární fotografie o únoru 1948 jsou nepoužitelné. Za Gottwaldem vykujují nejen Slánský, Clementis, Frejka i další popravení, ale i Smrkovský, Kriegel a jiní tak zvaní nepřátelé lidu. Zvítězil prý lid, ale jak se ukazuje z dokumentárních snímků, vedli ho skoro sami nepřátelé lidu. Výtvarným umělcům se to nepodařilo překlenuout dialektickým veletocem, a tak se utekli k vousům proroka Marxe. Jak ukázaly výstavy k únorovému převratu, bylo v roce 1948 poraženo také umění. Na jeho místo nastoupila krotká zakázková práce, plakáty, provedené jinou technikou, školní výkresy na dané téma. Jen tam, kde se umělcům podařil únik, třeba do dávné historie, jako v obraze Vlastmíla Rady "Táboritě", zůstal odlesk toho, co se u nás tvořilo za normálních poměrů. Výstavy k únoru 1948, bilance bezradnosti.

Jaroslav Dresler

CITY TOURS vám nabízí:

Sportovní prázdniny pro děti v rakouském

Zell am See 31. 3.-7. 4. ev. 7. 4.-14. 4. Fr. 195.—

VELIKONOCE:

letecky — Kanárské ostrovy 22. 4.-29. 4. Fr. 630.—

autokarem — Barcelona 19. 4.-23. 4. Fr. 295.—

Benátky 28. 4.-1. 5. Fr. 320.—

USA-New York 26. 5.-3. 6. Fr. 989.—

Řím-autokarem 30. 5.-3. 6. Fr. 295.—

Společné dovolené v Izraeli, na Rhodosu, na Korsice a ve Skandinávii

Krátkodobé letecké zájezdy do Athen, Londýna a Istambulu,

Zástupce CITY TOURS p. O Švabenský, Infangweg 1, 8610 Ulster, tel. 01/87 08 53 — v sobotu dopol. v Shop Ville (podechod u hlavního nádraží) tel. 01/27 12 31 vám dá veškeré informace, české programy atd.

K pátému výročí

přepadení naší vlasti armádami Varšavského paktu

vydává nová edice ARTES

svoji první gramofonovou desku

PÍSNÍČKY ROKU 1968

Na této velké dlouhohrající desce je shromážděno 13 protestsongů a písniček z osudného roku, kterými autoři a interpreti vyjádřili citlivě i s humorem náladu celého národa. Vedle písniček, které se na krátký čas objevily na deskách (Krysař; Modlitba pro Martu aj.) jsou i unikátní nahrávky, které již nesměly přijít na veřejnost (Běž domů, Ivane; Kdo je vrah; Je jenom jedna jediná; Držet hubu, držet krok . . .).

Deska vychází v perfektní kvalitě a profesionální úpravě, ale jen v omezeném nákladu. Můžete si ji objednat již nyní na adrese:

Miroslav Jirků, Im Isengrind 12, 8046 Zürich
tel. 01-57 13 03.